

παρακειμένων νήσων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπεικονίζον κάπως τὴν τότε κοινωνικὴν ζωὴν τῆς Κρήτης, ἢ ὅποια καὶ ἐξ ἄλλων ἱστορικῶν πληροφοριῶν παρουσιάζεται μὲ τὰ αὐτὰ σχεδὸν χρώματα.

Ἡ ποιὰ τις ὑπερβολὴ εἰς τὰς ἐκφράσεις τοῦ στιχουργοῦ ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν μεγάλην τούτου θεοσέβειαν, ἢ ὅποια ὑπαγορεύει εἰς αὐτὸν νὰ ἐνθυμῆται καὶ ν' ἀναφέρῃ τὸν Δαμασκηνὸν καὶ τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ, τῶν ὁποίων καὶ παραθέτει περιόδους κατὰ μετάφρασίν του—διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἐναντίον τῶν συμπολιτῶν του κατηγορίας του. Συνάμα ὁμοῦς ὁ Σκλάβος βεβαίονει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἡ δόξα καὶ ἡ φήμη τῆς Κρήτης ἦτο πολὺ μεγάλη:

*ὦ Κρήτη! ἀπὸ σ' ἐβγήκεν σὺν κόσμον δλ' ἡ φρόνα
καὶ τὰ σθηῶτα ἐτίμησες μὲ τὴ διπλῆ κορώναι!
διατὶ βασιτᾶς βασιλικὸ σημάδι σὸ κεφάλι,
τὴν Πόλι καὶ τὸν Γαλατᾶν ἐμόρφιζες στὰ κάλλη. . . .
Κρήτη τὸ τόσο σου κακὸ θλίβεται ὁ κόσμος ὅλος
καὶ πλέον περιμένεται τῆς Βενετιᾶς ὁ σιόλος.
Ὅλα τὰ κάστρα κλαίγουσιν, Κρήτη, τὸν χαλασμόν σου
ὡς τὴν Φιλάντρα ἐδιάβηκεν ὁ πόνος ὁ δικός σου,
διατὶ τὸν κόσμο ἐπόντες ὡσὰν πηγὴ καὶ βροῦσι
καὶ τ' ὄνομά σου ἀκούγετον Ἀνατολὴ καὶ Δύσι κτλ.*

Ἡ στιχουργία του εἶναι μᾶλλον ἀτεχνος· ἡ γλώσσά του ὁμοῦς ἔχει ἱκανῶς καθαρὰν τὴν λαϊκὴν μορφήν· ὑπὸ τὴν ἐποψίν δὲ ταύτην «Ἡ Συμφορὰ τῆς Κρήτης» εἶναι ἐκ τῶν καλῶν γλωσσικῶν μνημείων, τοσοῦτον μᾶλλον, καθόσον καὶ ὁ Σκλάβος φαίνεται νὰ εἶναι αὐτοσχεδιαστής. Ἀνήκει δευτερευόντως καὶ οὗτος εἰς τὸν μέγαν ἐκείνον ἀριθμὸν τῶν Κρητῶν στιχουργῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουν μεγάλην εὐκολίαν περὶ τὴν πρόχειρον κατασκευὴν στίχων. Οἰονδήποτε γεγονός τοῦ ἱστορικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ βίου θὰ γίνῃ θέμα ἐμμέτρου ἀφηγήσεως. Τὰ στιχουργήματα ταῦτα δὲν ἔχουν βεβαίως ποιητικὴν τινα ἀξίαν· ἀλλ' ὡς τειχῶτα πρόχειρα κατασκευάματα δὲν στεροῦνται ἀληθεῶς σημασίας, διότι ἴσως νὰ εἶναι τὰ σημαντικώτερα δείγματα τῆς διαμορφώσεως τῆς λαϊκῆς γλώσσης.

Εἰς τὸ στιχοῦργημα τοῦ Σκλάβου ἀξιοὶ ἰδιαίτερας προσοχῆς εἶναι δύο στίχοι, οἱ ὅποιοι ἴσως νὰ σχετίζονται πρὸς τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἱστορικὴν δρᾶσιν δύο λαῶν:

